

ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಪುರಾಣಕರಂಥ ಹಿರಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ಕವನ ಓದಿದ ಕಿರಿಯ ಕವಿ ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್. ಅಂದು ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಮಾಸ್ತಿಯವರು ನಿಸಾರರ ಕವನವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಹೊಗಳಿದ್ದು ಇನ್ನೂ ನನಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕು. ನಿಸಾರ್, ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್, ಸುಮತೀಂದ್ರ ನಾಡಿಗ, ಎಲ್.ಜಿ. ಸುಮಿತ್ರ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು. ರಾಜರತ್ನಂ ಈ ನಾಲ್ವರ ಕೆಲವು ಕವನಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ 'ಪದ್ಯಾಂಜಲಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅದೇ ಕಾಲೇಜಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ಹಿರಿಯರಿಗೂ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ಹಾಗೆ 'ಪದ್ಯಾಂಜಲಿ'ಯನ್ನು ಓದಿದ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಡಿ.ವಿ. ಜಿ.ಯವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ನಾಲ್ವರನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರಂತೆ; ನಿಸಾರರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, 'ನೀನು ಹದಿನಾರಾಣೆ ಕವಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ.

ನಿಸಾರರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿದರೆ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಎಂಶ್ರೀ, ಕುವೆಂಪು, ಕೆ.ಎಸ್.ನ. ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕಲಿತವರು; ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ಅಡಿಗರ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಭಾವವಾಹಕವಾದ ಶಬ್ದ, ಕವನದ ಆಶಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಧಾಟಿ, ಧ್ವನಿಯ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವ ಲಯ, ಕಿವಿಗೆ ಹಿತವಾಗುವಂಥ ಗೇಯತೆ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರದು ತೀರ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರುವ ಕಾವ್ಯ.

ನನಗೆ 1962ರಲ್ಲೇ ನಿಸಾರರ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ನನಗೆ ತುಂಬ ಹತ್ತಿರವಾದದ್ದು ನಾನು 'ಮಲ್ಲಿಗೆ'ಯ ಸಂಪಾದಕನಾದ ಮೇಲೆ. ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಸೈನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಜಿಯಾಲಜಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಅವರು ವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೂರು ಸಲವಾದರೂ ಮೈಸೂರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಮಲ್ಲಿಗೆ'ಗೆ ಕವನಗಳನ್ನೂ ಕಿರು ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಹಿಂದಿನ ದಿನವಷ್ಟೇ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ಕತೆಯನ್ನು, ತುಸು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದಲೇ, ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಅವರದನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಓದಿ, 'ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಇದನ್ನ ನೀವು ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ದೀಪಾವಳಿ ಕಥಾಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಕಳಿಸಲೇಬೇಕು. ಬಹುಮಾನ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತೆ' ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಹರಕೆಯಂತೆ 'ಕ್ರಿಯೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆ ನನ್ನ ಕತೆಗೆ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನವೇ ಬಂತು.

ಮಲ್ಲಿಗೆ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಡೆದುಕೊಂಡೇ ಗಾಂಧಿಬಜಾರಿಗೆ ಹೋದ

ದಿನಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಮಾತು ಮಾತು, ಸಿಗರೇಟು ಸಿಗರೇಟು. ಗಾಂಧಿಬಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಹೇರ್‌ಕಟ್ಟಿಂಗ್ ಸೆಲೂನ್ ಇತ್ತು. ಹಿಂದೆಯೇ ಅದರ ಮಾಲೀಕರ ಮನೆ. ಆ ಮಾಲೀಕರ ಮಗ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ನಿಸಾರರ ಆಪ್ತಮಿತ್ರ. ನಿಸಾರರು ಗೌರ್ನಮೆಂಟ್ ಸೈನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಆಫೀಸಿನಿಂದಲೋ ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿಯವರ ಮನೆಗೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ರೂಮಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು, ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಗೆಳೆಯರು ಸಿಕ್ಕರೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ನಿಸಾರರ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕವನಗಳ ಹಾಗೂ ಅನುವಾದಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದು ಆ ರೂಮಿನಲ್ಲಿಯೇ.

ನಿಸಾರ್ ಎಷ್ಟು ಸಮರ್ಥರಾದ ಕವಿಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಸಮರ್ಥ ಕಾವ್ಯಾನುವಾದಕರು ಕೂಡ. ಅವರ ಮೂರನೆಯ ಕವನಸಂಕಲನ 'ಸುಮುಹೂರ್ತ'ದಲ್ಲಿರುವ ಅನುವಾದಿತ ಕವನಗಳನ್ನು ಓದಿ ನಾನಂತೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. 1980ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಓದುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಪಾಬ್ಲೊ ನೆರೂದನ ಕವನಗಳನ್ನು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಆರಿಸಿದ ಒಂದು ಕವನವನ್ನು ನಿಸಾರ್ ನನಗಾಗಿಯೇ ಅನುವಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟರು 'ಮಲ್ಲಿಗೆ'ಗಾಗಿ. ಅದರ ಹೆಸರು 'ಸಾವೊಂದೇ'. ಆಮೇಲೆ 1983ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಅನುವಾದಿಸಿದ ನೆರೂದನ ಅನೇಕ ಕವನಗಳು 'ಬರೀ ಮರ್ಯಾದಸ್ಥಳೇ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದವು.

ಒಂದು ಕವನದ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಕವನಕ್ಕೆ ವಾಹಕಗಳಾಗಿರಬಹುದಾದ ಪರಿಕರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇರಬಹುದು; ಮೂಲ ಕವನದ ಪಿಸುಮಾತೋ ಏರುದನಿಯೋ ನೀರವವೋ ಅಬ್ಬರವೋ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಪಡೆಮೂಡಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಅದು ಕಾವ್ಯವಾಗದೆ ಕಾವ್ಯಾಭಾಸವಷ್ಟೇ ಆದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಕಾವ್ಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಲ್ಲ. ಅದು ಶಬ್ದಗಳ ರಿಂಗಣಗುಣಿತ. ಅದರ ಮೂಲಕ ಕವಿ ಓದುಗನಲ್ಲೊಂದು ಧ್ವನಿಯ ಅಲೆ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಆಗಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುವಾದಗೊಳ್ಳುವ ಕವಿತೆ ತನ್ನ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿಸಾರರ ಅನುವಾದಗಳು ಅಂಥ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅವು ಸಹಜ ಸುಂದರವಾಗಿವೆ.

ಗಾಂಧಿಬಜಾರಿನ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ನಂಟಿನಿಂದಲೇ ನಿಸಾರರು ಅದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತು ಬಸವನಗುಡಿ ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಸ್ತಿಯವರಿಗೂ ಜಯನಗರದಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರಿಗೂ ಪ್ರಿಯರಾದರು. ಅದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನವೋದಯ ನವ್ಯಗಳ ಸಮನ್ವಯವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲ. ಆಗಲೇ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಅನಂತಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗಾಗಿ

ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆದದ್ದು. ಆದರೆ ಆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅವರಿಗೇನೋ ಹಿಂಜರಿಕೆ. ಬಹುಶಃ ನವ್ಯರು ತಮಾಷೆ ಮಾಡಿಯಾರಂದಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಸಂಜೆ ಅದೇ ಗಾಂಧಿಬಜಾರಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಸಾಲೆದೋಸೆ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಹಾಡುಗಳು ಯಾಕೆ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾನವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆ. ಅದರ ಫಲವೇ 'ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ'.

ನಿಸಾರ್ ಕವಿಯಾಗದಹೋಗಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಮಿಮಿಕ್ರಿ ಕಲಾವಿದರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೋ ಏನೋ. ತೀರ ಆತ್ಮೀಯರಾದವರು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅಡಿಗ, ಕೆ.ಎಸ್.ನ., ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ನಾಡಿಗ, ಲಂಕೇಶ್, ಎಂ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ ಮೊದಲಾದವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತುಂಬ ಸೊಗಸಾಗಿ ಅನುಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು - ಯಾವುದೇ ದ್ವೇಷದಿಂದಲ್ಲ, ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಲ್ಲ; ಕೇವಲ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ.

ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ತುಂಟತನವೂ ಇತ್ತೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ: ಒಮ್ಮೆ ನಿಸಾರರ ಜೊತೆ ನಾವು ಕೆಲವರು ಗಾಂಧಿಬಜಾರಿನಿಂದ ಜಯನಗರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಡಿಗರಮನೆಗೆನಡೆದುಕೊಂಡೇ ಹೊರಟಿದ್ದೆವು. ಆಗ ನಮ್ಮೆಲ್ಲೊಬ್ಬರು (ಅವರನ್ನು 'ರಾಯರು' ಎನ್ನೋಣ) ಲಂಕೇಶರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣವೊಂದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತ, 'ನಿಸಾರ್, ಲಂಕೇಶನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ನಾನು ಪದ್ಯ ಬರೀತೀನಿ ಅಂತ. ಬಾಲ ಮುಚ್ಚಿಳುವೆ' ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ನಿಸಾರ್ ಹೇಳಿದ್ದು: "ಹೇಳಿದ ರಾಯರೇ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನೇನಂದ ಗೊತ್ತೆ? 'ಏನಯ್ಯಾ, ನಾನೊಂದು ಪದ್ಯ ಬರೆದರೆ ಆ ರಾಯ ಅಂಥದ್ದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಪದ್ಯ ಬರೆದುಬಿಡಾನೆ. ಇನ್ನುಂದೆ ನಾನು ಪದ್ಯಾನೇ ಬರಿಯೋಲ್ಲ, ಆ ರಾಯ ಏನ್ ಬರೀತಾನೋ ನೋಡ್ತೀನಿ' ಅಂದ."

ನನಗೂ ಅವರಿಗೂ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಸ್ನೇಹ. ತಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನೋ ತಮಗಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನೋ ಯಾವಯಾವದೋ ಸಂಕಷ್ಟ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನೋ ಅವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯಿಂದಾಗಿ ತಮಗೆ ಅವಮಾನವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದೋ ತಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಬೇಕಾದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದೋ ಬೇಸರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಅವರ ಸರೀಕ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮನ್ನಣೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದವು; ಸಿಕ್ಕಿದವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವೂ ಆಗಿತ್ತು. ನಾನು ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಅವರ ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಅತ್ತೆ ಇಬ್ಬರೂ ಅಮೆರಿಕನ್ ವಿಣಾಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದ ಒಂದು ಮಾತು: 'ನಮ್ಮ ಅಡಿಗರಿಗೆ ಜ್ಯಾನಪೀಠ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ದಿವಾಕರ್. ಅವರಿಗೇ ಬರೆದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಯಾರಿಗೆ ಬಂದರೆಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆಷ್ಟು.'

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: feedback@sudha.co.in